



Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Høyring av verneplan for skog

Akslanakken naturreservat, Ålesund kommune



Gamal kystfuruskog ved Akslanakken sett mot vest. Foto: Øivind Leren

Innhold

Bakgrunn	3
Tilbodet	3
Heimelsgrunnlag.....	3
Verneplanen sitt omfang.....	5
Skildring av området.....	5
Vegetasjon, skogstruktur og påverknad.....	5
Verneinteresser	5
Føremål.....	6
Skogbruksopplysningar	6
Andre interesser	6
Tekniske inngrep	6
Planstatus	6
Litteratur.....	7
Saksgang	7
Vidare sakshandsaming.....	9
Framlegg til verneforskrift.....	10

Bakgrunn

Gjennom behandlinga av stortingsmeldinga Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfald (Meld. St. 14 (2015-2016)) vedtok Stortinget ei opptrapping av skogvernet i Noreg til 10 % av skogarealet. I februar 2022 var om lag 5,2 % av skogarealet og ca. 3,9 % av den produktive skogen verna i Noreg. Det er eit nasjonalt miljømål at «*et representativt utval av naturtypene i skog blir verna for kommande generasjonar*». Vern av skog er også viktig for å nå fleire av dei andre miljømåla, til dømes at «*utrydding av trua artar i skog skal opphøyra og status for artar i nedgang skal ha blitt forbetra innan 2020*» og at «*mangfald av naturtypar i skog skal bli tatt vare på eller gjenopprettast innanfor sitt naturlege utbreiingsområde, og slik at alle stadeigne artar finns i levedyktige bestandar*».

I stortingsmeldinga vert auka skogvern framheva til å ha stor positiv effekt på trua artar i skog, og Regjeringa vil vidareføre det langsiktige arbeidet med skogvern. Dette skal skje ved vern av offentleg eigd skog og ved friviljug vern av privateigd skog. Friviljug vern inneber at skogeigarane tilbyr staten vern av eigen skog.

Dersom ein har naturfagleg kunnskap om det aktuelt tilbodsområde frå før, kan slike data bli lagt til grunn for ein eventuell verneplanprosess. Dersom området ikkje er kartlagt tidlegare, vil miljøvernstyresmaktene også vurdere tilbodet og sette eventuelt i gang med naturfaglege registreringar for å kartlegge verneverdiar. I Møre og Romsdal er ein vesentleg del av den verneverdige skogen kartlagt tidlegare og aktuelle data er tilgjengelege i www.naturbase.no.

Om det på bakgrunn av ei slik registrering vil vere aktuelt å fremme eit verneforslag for det aktuelle arealet, skal det gjennomførast forhandlingar med grunneigar om avgrensing, verneforskrift og økonomisk erstatning. Når staten og grunneigar er kome til semje om desse punkta, vil området gjennomgå ei vanleg saksbehandling i tråd med naturmangfaldlova.

Tilbodet

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal fekk tilbod om frivillig skogvern på gnr/bnr 1/2 og 6, 2/1, 4 og 90, 3/1 og 3 i Ålesund kommune. Tilbodet vert dagsett 14.04. 2021, med grensejusteringar same månad, gjennom NORSKOG. Området føreslått vern, Akslanakken naturreservat, omfattar eit areal på 410 dekar.

Det naturfaglege grunnlaget for eit vern er dokumentert ved registreringar av naturverdiane gjennom fleire kartleggingar i 2001, 2002 og sist i 2008 gjennomført av Dag Holtan.

NORSKOG har taksert skogen i tilbodsområdet, og det blir forhandla fram ein erstatningsavtale med grunneigaren. Området vil ikkje bli tilrådd verna før avtalen om erstatning er signert, men NORSKOG har på vegne av grunneigaren akseptert at planprosessen vert sett i gang.

Heimelsgrunnlag

Vern av spesielle område eller førekomstar skjer i medhald av lov 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfald (naturmangfaldlova) jf. §§ 33 – 51. I naturmangfaldlova er det gitt heimel for oppretting av ulike vernekategoriar. Vernekategorien naturreservat, som er det strengaste vernet etter naturmangfaldlova, jf. § 37, vil bli bruka for denne verneplanen for skog på privat grunn.

Vedtak om oppretting av naturreservat vert gjort av Kongen i statsråd etter § 37 i naturmangfaldlova, som lyder slik:

«Som naturreservat kan vernes områder som:

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdetets skjøtsel.”



Bilde til venstre er sanikel *Sanicula europaea*. Foto: Egil Michaelsen. Til høyre er en lyngart av vintergrøn *Pyrola*. Foto: Hege Steigedal). Dette er arter som kjennetegner lågurtvegetasjon.

Verneplanen sitt omfang

Namn	Kommune	Fylke	Areal	Verneform	Eigedomar (gnr/bnr)	M.o.h.	Verdi
Akslanakken naturreservat	Ålesund	Møre og Romsdal	410	Naturreservat	1/2, 6, 2/1, 4, 90, 3/1, 3	40 – 290 m	Svært viktig (A)

Skildring av området

Tilbudsområdet er svært godt kartlagt med ein dekningsgrad på 90%. Det er i hovudsak kartlagt som kystfuruskog, med utforming oseanisk lågurtfuruskog (VU) i tillegg til ein 3% av området som er gråor-heggeskog med ravinar. Området ligg ved Akslen på Magerholm i ei sørvendt li klassifisert i boreonemoral til sørboreal vegetasjonssone i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon. Skogen er kompakt og stadvis virkesrik furuskog med noko mosaikkmed reine hasselutformingar. Bergartane består av glimmerskifer og glimmergneis.

Vegetasjon, skogstruktur og påverknad

Området er dominert av kompakt, gammal furuskog med stadvis store innslag av hassel som eigne utformingar. Av trua treslag kan det nemnast alm (EN), ask (EN), barlind (VU), samt hengebjørk og sommareik som indikerer varm og rik skog. Den dominerande vegetasjonstypen er rik lågurtskog, samt innslag av småbregneskog, blåbærskog og noko høgstauder og storbregner. Daudvedaspektet er stadvis godt utvikla med god spreieing i grad av nedbryting av både furu og lauvtre. Av karplanter er det registrert ein rekke artar som kjenneteiknar naturtypen kystnær kalk- og lågurtfuruskog (VU) som til dømes fuglereir (NT). Det er også registrert ein rekke soppartar som er nær trua, samt mengdeartar som karakteriserer rikare som messingrørsopp (mogleg nordlegaste grense i Norge for denne arten) og sienamusserong (EN). Sistnemnte har et nordeuropeisk tyngdepunkt i de rike furuskogane frå indre fjordstrøk og vestover til Ålesund på Sunnmøre. Det er elles spreidde førekomstar av artar i lungeneversamfunnet og det er funnet dvergspett, gråspett og kvitryggspett hekkande. Skogen er lite påverka og har inga spor etter hogst i nyare tid. Det er eit granplantefelt heilt i nedre del av området på om lag 7 dekar. Dette er vurdert å ta med i verneforslaget slik at ein kan gjennomføre skjøtselshogst og unngå spreieing inn i naturtypen. Ein må også være obs på kraftlinje sør for tilbudsområdet som kan fungere som ein spreieingskorridor for framande artar.

Verneinteresser

I evalueringa av ordninga frivillig skogvern av 2016 (NINA Rapport 1352) kjem det fram at Møre og Romsdal har låg vernedekning på naturtypar i skog som kystfuruskog, edellaauvskog og bekkekløfter. I tillegg er det utarbeida ei samanstilling av kartleggingar av kystfuruskog fram til 2018 (Rapport MU2018-10) der det er nærare skildra kor ein finn dei mest artsrike og verdifulle skogane.

Innanfor føreslått vernegrense dekker naturtypen lågurtfuruskog om lag 80% av arealet med verneverdi svært viktig (A-verdi). Dette er ein trua naturtype – sårvar (VU)- og eit vern vil være med på å nå miljømål 1.2. om å bremse negativ utvikling for trua natur. Området ligg sørvendt i lågareliggande strøk under 300 m.o.h. i boreonemoral-sørboreal sone. Om lag 85% av totalarealet har svært høg eller høg bonitet. Sopass høg bonitet i lågare strøk med kystfuruskog er ein type skog som er underrepresentert i verneområder. Eit vern vil såleis bidra positivt til å nå miljømål 1.3 med å betre mangfaldet av natur og auke utvalet av representativ natur i våre verneområder. Området er del av eit heilskapleg landskap med intakte, kystnære furuskogar på Sunnmøre der slike rike

lågurtfuruskogar er svært sjeldne. Kystfuruskogane som strekkjer seg frå Sula og Ålesund i vest til Skodje og Ørskog i aust dannar eit godt økologisk nettverk.

Området er i svært stor grad med på å oppfylle mål for skogvernplan i Møre og Romsdal.

Føremål

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som representerer ein bestemt type natur i form av lågurtfuruskog i boreonemoral-sørboreal sone. Skogen er i god utvikling med element av rikare hasselkratt og daud ved. Områdevern inneber at habitat til fugl og fauna også blir tatt vare på med ei økologiske prosessane og funksjonane det har i dag.

Skogbruksopplysningar

Vurderingar gjort ut i frå ulike kartlag og skograpport i Kilden.

Totalareal: ca. 423 daa

Produktivt skogareal(AR5): ca. 357 daa

Skog, særst høy bonitet	Skog, høy bonitet	Uproduktiv skog	Myr
153	204	62	3

Det er ikkje utført skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i området.

Svært viktig naturtyper: 361 daa - Kystfuruskog

Skogressurskart (SR 16) – volum (daa):

0-100 m ³ /ha	100-200 m ³ /ha	200-300 m ³ /ha	300-400 m ³ /ha	> 400 m ³ /ha
27	124	220	46	4

Dels bratt og terrassert areal med furuskog. Det er ikkje vegdekning i området. Nesten heile arealet er registrert som kystfuruskog. Det kan sjå ut til at det er ein mindre granbestand nært veg i austre del. Det bør vurderast om dette skal inngå i verneområdet. Topografi, vegdekning og naturtype gjer at arealet har relativt liten betydning for skogbruk.

Andre interesser

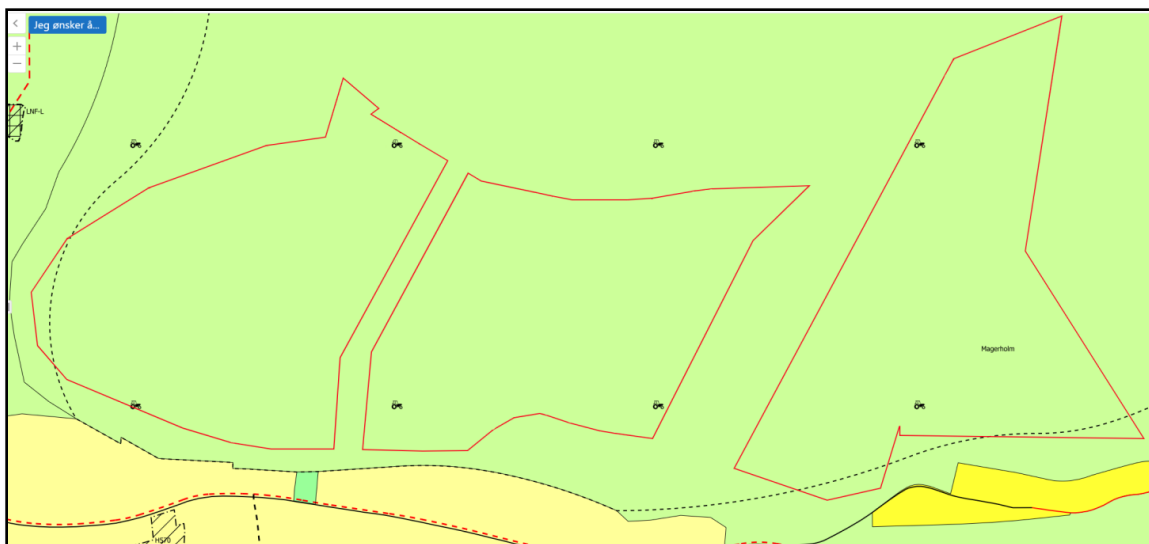
Ingen kjende interesser som blir påverka av eit vern.

Tekniske inngrep

Det er ein brønn innanfor verneområdet ved granplantefeltet på eigedom 1/2. Denne må få driftast og haldast ved like.

Planstatus

Arealet er sett av til LNRF (landbruks- natur- og friluftsområde) formål jf. figur under som er henta frå den gjeldande kommuneplanen sin arealdel. Det er markert ein turveg som går innom søraust i området.



Litteratur

Supplerande kartlegging av naturtypar i Ålesund kommune 2008, Holtan, D. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Areal og miljøvernarvedelinga i Møre og Romsdal fylkeskommune, rapport 2008:05

Naturfaglige registreringer av kystfuruskog, Rapport MU2018-10

Evalueringa av norsk skogvern i 2016, NINA Rapport 1352

Saksgang

Formell start på verneplanarbeidet for Skylegga naturreservat vart meldt 10.01.2022 med namnet Trongdalen, og frist for innspel var 18.02.2022.

Vi fekk følgjande merknader til oppstartsmeldinga:

Statnett (brev datert 18.01.2022) uttalar følgjande;

«Statnett har ikke transmisjonsnett eller planer som blir berørt av de foreslåtte verneområdene og har derfor ingen merknader»

Riksantikvaren (brev datert 18.01.2022)

«Fylkeskommunen, som og er på høyringslista, er høyringspart for kulturhistoriske interesser i slike saker Vi viser til kulturmiljøforvaltninga i fylkeskommunen og handsamar derfor ikkje saka.»

Forsvarsbygg (brev datert 20.01.2022)

«Vi ser ingen konflikter med foreslått verneområdet. Vi ber likevel om at de tek naudsynte unntak for militær operativ verksemd inn i forskrift til verneplanen. Vi ber og om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy vert tatt med i forskrift, for å ivareta omsynet til militær luftoperativ verksemd. Vi har ingen ytterlegare merknader til verneframlegget.»

Språkrådet (brev datert 28.01.2022)

«Stadnamntenesta har ingen merknader til skrivemåtane Akslanakken naturreservat.»

Kartverket (brev datert 31.01.2022)

«Kartverket viser til tilråding frå Språkrådet datert 28.1.2022. Akslanakken er uproblematisk og har godkjend skrivemåte.»

Direktoratet for mineralforvaltning (brev datert 09.02.2022)

«Fråsegn utan merknad.»

NVE (brev datert 11.02.2022)

«Så langt vi kjenner til er det nettanlegg nært området. Statnett SF har uttalt seg ifb. oppstartsmeldingen og informerer om at de ikke har transmisjonsnett eller planer om transmisjonsnett som blir berørt av verneplanene og har dermed ingen merknader. Mørenett AS har områdekonsesjon og eier et 22 kV distribusjonsnett som ligger nært, men utenfor det foreslåtte verneområdet. Vi oppfordrer nettselskapet til å uttale seg om verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller fremtidige prosjekter. NVE har ikke detaljert kjennskap til planer knyttet til distribusjonsnett. Det er spesielt viktig at områdekonsesjonær uttaler seg om aktuelle planer. Vi ber Mørenett AS vurdere om de trenger standardbestemmelser som sikrer drift og vedlikehold, inkludert sikringshogst med tilhørende motorferdsel. NVE ber Mørenett AS spesielt å vurdere disse bestemmelsene for oppgradering og fornyelse:

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene:

o «Oppgradering eller fornyelse av eksisterende kraftledning for heving av spenningsnivået og økning av linetverrsnittet når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.»

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser:

o «Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.»

Statens vegvesen (brev datert 11.02.2022)

«Ingen merknader for oppretting av Akslanakken naturreservat.»

Møre og Romsdal fylkeskommune (brev datert 16.02.2022)

«Ingen merknad til igangsetting av verneplanprosess.»

Mørenett (brev datert 18.02.2022)

«Verneområde må ikke være til hinder for vedlikehold og skogrydding av linjetraseen. For skogrydding langs linja må vernegrensa ligge minst 12 meter fra midtfasen, dvs. 10 meter fra ytterfasen. Det må også være muligheter for å «ta ut» tre også utenom «ryddebeltet» dersom disse er en fare for linja.»

STATSFORVALTAREN SIN VURDERING AV MERKNADANE

Innspel frå Forsvarsbygg om direkte unntak frå vernereglane for operativ militær verksemd er med i standardutforming av verneforskrift, jf. § 6 d)

NVE og Mørenett sine merknader er tatt inn i forskrifta § 4 j) og § 6 c).

Vidare sakshandsaming

Verneforslaget med skildring av området, vernekart og forslag til verneforskrift blir sendt på ei felles sentral og lokal høyring med **frist 25. mai 2022**. Føremålet med høyringa er å få fram opplysningar om interesser som kan bli råka av det planlagde vernet.

Etter høyringa vil Statsforvaltaren summere opp innkomne fråsegner, kommentere desse og utarbeide ei tilråding om vern til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet vil etter dette lage innstilling til Klima- og miljødepartementet og vedtak om vern blir gjort ved kgl. res. av Kongen i statsråd.

Framlegg til verneforskrift

Forslag til forskrift om vern av Akslanakken naturreservat i Ålesund kommune i Møre og Romsdal fylke

Fastsett ved kongeleg resolusjon med heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfald (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremma av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (føremål)

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som representerer ein bestemt type natur i form av lågurtfuruskog boreonemoral-sørboreal sone. . Skogen er i god utvikling med element av rikare hasselkratt og daud ved. Områdevern inneber at habitat til fugl og fauna også blir tatt vare på med ei økologiske prosessane og funksjonane det har i dag. Området har særskilt naturvitskapeleg verdi på grunn av førekomst av sjeldne og truga artar av karplantar, sopp og lav.

Det er ei målsetjing å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet omfattar følgjande gnr./bnr.: Ålesund kommune: 1/2,6, 2/1,4,90, 3/1,3. Naturreservatet dekker eit totalareal på ca. 410 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet Dei nøyaktige grensene for naturreservatet skal merkast av i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

Verneforskrifta med kart blir oppbevart i Ålesund kommune, hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernereglar)

I naturreservatet må ingen gjere noko som skadar verneverdiane som går fram av føremålet med vernet.

I naturreservatet gjeld følgjande vernereglar:

- a) Vegetasjonen, medrekna daude buskar og tre, er verna mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter og sopp medrekna lav eller delar av desse frå naturreservatet. Planting eller såing av tre og annan vegetasjon er forbode.
- b) Dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er verna mot skade, øydelegging og unødige forstyrring. Utsetting av dyr er forbode.
- c) Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som til dømes oppføring av bygningar, anlegg, gjerde og andre varige eller mellombelse innretningar, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båtar, framføring av luftleidningar, jordkablar, kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering eller anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller anna form for forureining, etterlating av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske utryddingsmiddel. Forsøpling er forbode. Opplistinga av tiltak er ikkje uttømande.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangement er forbode.
- e) Bålbrenning er forbode.

§ 4. (generelle unntak frå vernereglane)

Vernereglane i § 3 andre ledd er ikkje til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt og fangst i samsvar med gjeldande lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldande lovverk.
- d) Vedlikehald og bruk av eksisterande jakttårn.
- e) Beiting
- f) Utsetting av saltsteinar.
- g) Oppsetting av mellombelse mobile jakttårn for storviltjakt.
- h) Fjerning av mindre mengder kvist i samband med utøving av storviltjakt.
- i) Bålbrenning med tørrkvist frå bakken eller medteken ved i samsvar med gjeldande lovverk.
- j) Drift og vedlikehald, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterande energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsamt og ta omsyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminne.

I naturreservatet gjeld følgjande reglar om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel på land og i vatn er forbode, medrekna landing og start med luftfartøy.
- b) Utanom eksisterande merka stiar er sykling, riding og bruk av hest forbode.

§ 6. (generelle unntak frå reglane om ferdsel)

Ferdselsreglane i § 5 er ikkje til hinder for gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsverksemd, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgåver som er fastsett av forvaltningsstyresmakta. Unntaket gjeld ikkje for øvingsverksemd.

Ferdselsreglane i § 5 andre ledd er ikkje til hinder for:

- a) Naudsynt motorferdsel i samband med uttransport av sjuke og skadde bufe. Køyretøy som nyttast skal vere skånsame mot markoverflata. Det skal gjevast melding til ansvarleg oppsyn for verneområdet i forkant av køyring.
- b) Naudsynt uttransport av felt elg og hjort med lett beltekøyretøy som ikkje set varige spor i terrenget.
- c) Naudsynt motorferdsel i samband med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterande energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendast melding til forvaltningsstyresmakta.
- d) Landing og start med Forsvaret sine luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsreglar)

Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gje dispensasjon til:

- a) Istandsetting, vedlikehald og skjøtsel av kulturminne.
- b) Tiltak i samband med forvaltning av vilt og fisk.
- c) Naudsynt uttransport av felt elg og hjort andre køyretøy enn lett beltekøyretøy som nemnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d) Ringbarking, hogst og uttak av gran, platanlønn og andre framande treslag
- e) Merking og rydding av nye stiar
- f) Avgrensa bruk av naturreservatet for aktivitetar nemnt i § 3 andre ledd bokstav d

- g) Oppsetting og vedlikehald av gjerde
- h) Gjenoppføring av bygningar og anlegg som går tapt ved brann eller naturskade
- i) Bruk av naturreservatet til miljøtilpassa reiselivsverksemd i samsvar med plan godkjent av forvaltningsstyresmakta
- j) Oppgradering eller fornying av kraftleidningar for heving av spenningsnivå og auke av linetverrsnittet, når tiltaket ikkje skader verneverdiane nemneverdig
- k) Øvingskøyning for formål nemnt i § 6 første ledd
- l) Naudsynt motorferdsel for aktivitetar etter § 4 bokstav f, j og § 7 bokstav b, d, g, h og j
- m) Naudsynt vedlikehald av brønn bed gnr/bnr 1/2.

§ 8 (generelle dispensasjonsreglar)

Forvaltningsstyresmakta kan gjera unntak frå forskrifta dersom det ikkje strir mot føremålet med vernet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom omsynet til tryggleik eller omsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjer det naudsynt, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 (skjøtsel)

Forvaltningsstyresmakta, eller den forvaltningsstyresmakta bestemmer, kan setja i verk tiltak for å oppretthalda eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er føremålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltingsplan)

Det kan utarbeidast forvaltingsplan med nærare retningsliner for forvaltning av naturreservatet. Forvaltingsplanen kan innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av kjøtsel.

§ 11. (forvaltningsstyresmakt)

Miljødirektoratet fastset kven som skal vere forvaltningsstyresmakt etter denne forskrifta.

§ 12. (iverksetting)

Denne forskrifta trer i kraft straks